

Соціальні небезпеки

Змістовий модуль 4

Соціальні небезпеки, їх причини та класифікація

Небезпеки соціального характеру – це несприятливі процеси і явища, що виникають між людьми в суспільстві, і які становлять загрозу для життя і здоров'я людей, їхнього майна, прав та законних інтересів.

Носіями соціальних небезпек завжди є люди або соціальні групи. Особливість соціальних небезпек полягає в тому, що вони завжди загрожують великій кількості людей, навіть якщо конкретно спрямовані проти однієї особи. Наприклад, наркозалежна людина, тягне за собою своїх рідних і близьких людей, прирікаючи їх на страждання, втрату роботи, бідність та інші соціальні загрози.

Головними передумовами появи соціальних небезпек є недосконалість людської природи, а також соціально-економічні процеси, які мають місце у суспільстві на даному історичному етапі розвитку. Часто передумовою або джерелом соціальних конфліктів, які формують небезпеки, виступає дефіцит матеріальних, моральних чи інших цінностей, нерівність соціальних груп, утиск національних інтересів. Соціальні небезпеки досить численні і різноманітні та можуть бути класифіковані за рядом ознак.

Види та класифікація соціальних небезпек

Види соціальних небезпек

Родинно-побутові	Економічні
наси́льство в у родині; бездоглядність; наркоманія; алкоголізм; проституція; сектантство та ін.	безробіття; бідність; незаконна міграція; конфлікти у галузі обслуговування та ін.
Демографічні	Політичні
перенаселення планети; порушення відтворення населення; соціальні хвороби (ВІЛ/СНІД, туберкульоз)	тероризм; екстремізм; сепаратизм; націоналізм; геноцид; шовінізм та ін.

Соціальні небезпеки, пов'язані з фізичним насильством і психічним впливом на людину, як правило, є кримінальними злочинами і підлягають розгляду з позиції кримінального права.

Класифікація соціальних небезпек

За природою		
пов'язані з психічним впливом (шантаж, шахрайство, крадіжка, вимагання та ін.); пов'язані з фізичним насильством (розбій, бандитизм, терор, зґвалтування, захоплення заручників та ін.); пов'язані з вживанням та розповсюдженням психоактивних речовин (наркотична залежність, алкоголізм, вживання тютюну); пов'язані з хворобами, що передаються статевим шляхом (ВІЛ-інфекція, венеричні захворювання та ін.); ситуації, пов'язані з небезпекою самогубства		
За масштабом	За статево-віковими ознаками	По організації
локальні; регіональні; глобальні	характерні для дітей; молоді; жінок; чоловіків; літніх людей	випадкові; навмисні

Сектанство (деструктивні та тоталітарні культу)

Велике біле братство Юсмалос
деструктивна тоталітарна секта

<https://www.youtube.com/watch?v=ZouBI7V26FQ>

Прогнозування соціальних небезпек

- ❑ Значне погіршення соціально-економічного становища населення (зростання цін, дефіцит товарів, незадоволений попит, високий рівень безробіття, зупинка або банкрутство великих підприємств та ін.).
- ❑ Збільшення агресивної риторики, різких оцінок по відношенню до влади.
- ❑ Поява чуток (про конфлікти, погрози, можливі погроми, зловживання в органах влади і т.п.).
- ❑ Поява гострих публікацій у пресі, листівок, виступів провокаційного характеру.
- ❑ Несподівані та інтенсивні кадрові зміни на різних рівнях державної влади.
- ❑ Розкол в керівництві, взаємні нападки і звинувачення, скандали і викриття в ЗМІ.
- ❑ Збільшення частоти зустрічей радників високопосадовців з лідерами радикальних організацій.
- ❑ Організація пікетів, страйків, маніфестацій, мітингів, спрямованих проти органів управління, осіб іншого етнічного походження, релігійної конфесії.
- ❑ Різне збільшення кількості радикальних, опозиційних, націоналістичних видань, передач, публікацій, які підривають довіру населення до органів влади.
- ❑ Поширення заворушень, конфліктів між молоддю різних етнічних груп.
- ❑ Поява організацій, партій, що претендують на захоплення влади.
- ❑ Акти терору щодо громадських діячів, посадових осіб, членів їх родин, розгром приміщень неугодних організацій, видань.
- ❑ Поява в регіоні збройних груп і формувань, які не підпорядковують трудящих органам влади. Проведення неформальними групами воєнізованих стрільб, тренувань.
- ❑ Масова скупка медикаментів і продуктів харчування.
- ❑ Спроби захоплення урядових установ, вузлів зв'язку, інших важливих об'єктів.

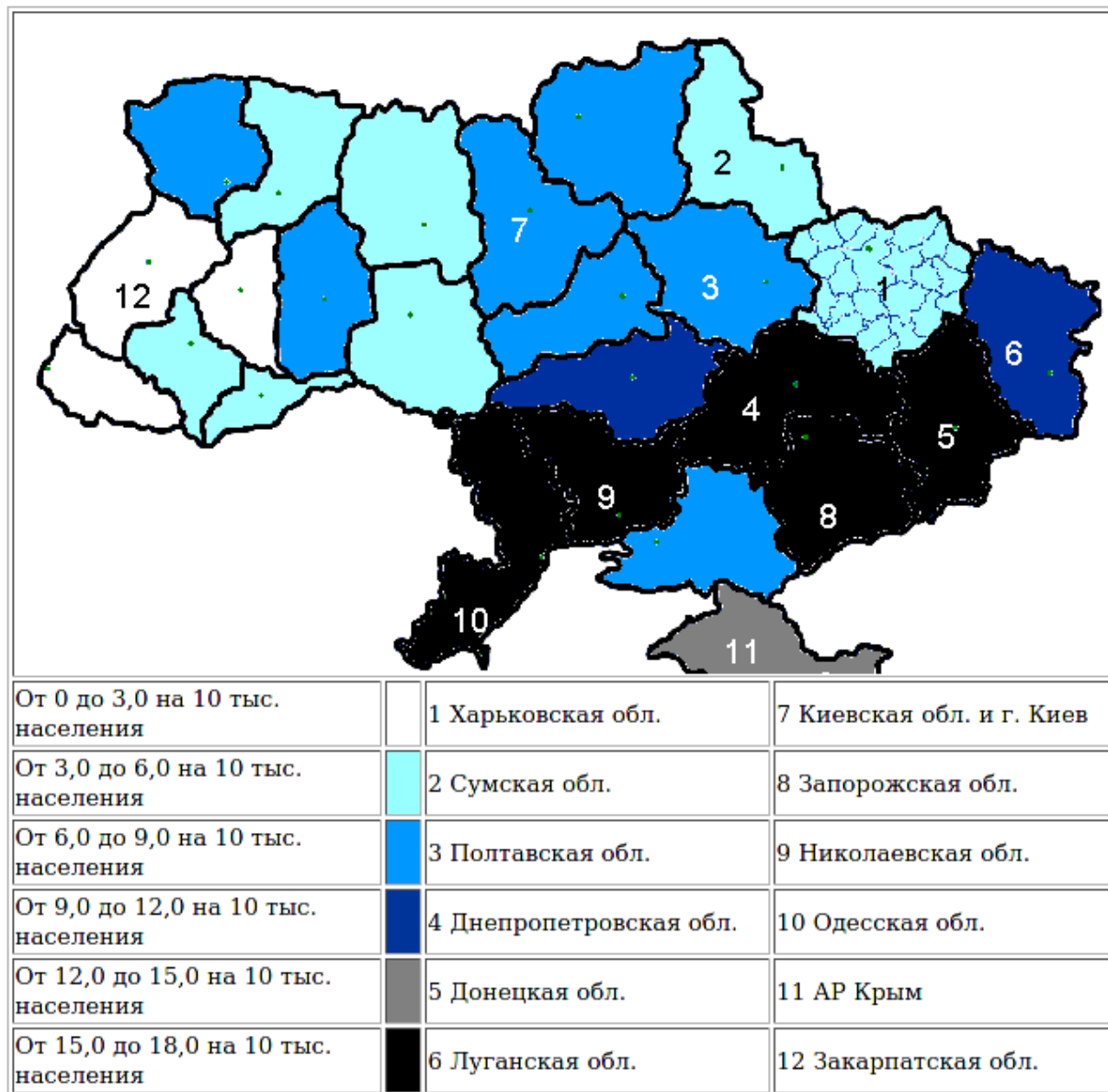
Хімічні залежності. Наркотична залежність

Наркоманія - хворобливий потяг або пристрасть до наркотичних речовин, які можуть вживатися різними способами (ковтання, вдихання, внутрішньовенна ін'єкція) з метою досягти одурманюючого стану або зняти біль. Термін "наркоманія" походить від грецьких слів narke – заціпеніння і mania – безумство, захопленість, і у медицині позначає хворобу, яка характеризується патологічним потягом до наркотичних речовин, що є причиною тяжких порушень функцій організму; у психології – потреба у вживанні будь-якого лікарського засобу або хімічних речовин для уникнення дискомфорту, який виникає при припиненні вживання цих речовин, тобто залежність від хімічних речовин; у соціології – вид девіантної поведінки.

У наркоманії виділяють дві форми залежності:

- ❑ психічна залежність – стан організму, для якого характерною є патологічна потреба у вживанні лікарського засобу або хімічної речовини з метою уникнення порушень психіки чи дискомфорту, які виникають при припиненні вживання речовини, що викликала залежність, але без соматичних явищ абстиненції;
- ❑ фізична залежність – стан, для якого характерним є розвиток абстиненції при припиненні прийому речовини, яка викликала залежність, або після введення її антагоністів.

Розповсюдженість наркоманій на території України (на 1999 рік)

Наслідки вживання синтетичних наркотичних речовин

https://www.youtube.com/watch?v=i_m-fwzygPY

Процес розвитку наркотичної залежності та викликаної цим зміни особистості включає до себе чотири послідовних етапи.

Перший етап умовно називається "перші дослідження". Для цього етапу характерні наступні риси: природна цікавість, бажання "просто спробувати"; активний пошук нових видів одурманювання; невміння сказати "Ні"; труднощі з розумінням власних меж; потрапляння під вплив різних міфів про наркотичні хімічні речовини; страх уславитися "білою вороною" або "маминим синочком" у компанії однолітків; неусвідомлене або усвідомлене бажання уникнути складнощів життя; недбайливе ставлення до себе, до свого життя; бажання зробити своє життя цікавим і наповненим; незнання того, як насправді діють наркотики на психіку та організм людини.

Після етапу перших досліджень приблизно 50% людей повністю припиняють вживання наркотичних засобів, а інші – продовжують їх вживання, що веде до наступного етапу розвитку наркотичної залежності.

Другий етап, який ще має назву "рожевий" період вживання, можна охарактеризувати фразою "починає подобатись". Для даного етапу характерним є: повністю усвідомлене бажання отримувати "приємні" відчуття за допомогою наркотичних речовин; заплановане вживання наркотичної речовини та пошук логічних виправдань своїм діям; пошук "підходящої" компанії, наркотичні речовини стають необхідним атрибутом веселощів і відпочинку. У цьому періоді наркотична речовина починає використовуватись у якості: засобу проти "комплексів" та від стресу, способу спілкування та супутника статевих відносин. У осіб, які досягли цієї стадії спостерігається зростання необхідної для отримання потрібних відчуттів дози. Оскільки залежність – це хвороба звикання, то на цьому етапі організм наркозалежної людини вже звикає до певної дози і тому, якщо вона продовжує вживати наркотичну речовину, виникає потреба переходу з менших доз на більші та з менш сильних речовини на більш сильні. Якщо людина не зупиняється на цьому етапі, починається наступна стадія залежності.

На третьому етапі у наркозалежної особи починають виникати проблеми, і цей період називається "період "заперечення". Для нього характерно те, що у залежної людини з'являються проблеми зі здоров'ям (похмілля, ломка, неприємні відчуття після вживання, інфекційні захворювання на фоні ослабленого прийомом наркотичної речовини імунітету); вона втрачає контроль над власною поведінкою, що проявляються у вигляді травм, насильства, кримінальних правопорушень; нерозбірливість у статевих стосунках призводить до венеричних захворювань, небажаної вагітності, проблем у взаєминах); виникають сварки у родині, проблеми з навчанням, роботою, фінансові труднощі (борги, продаж речей, постійний пошук грошей), конфлікти з друзями. Основне коло спілкування людини на цьому етапі – наркозалежні особи. Починаються перші конфлікти з законом. Саме на цьому етапі виникає стійка фізична залежність, наркотична речовина вже не приносить бажаного задоволення, а вживається лише для приведення організму в нормальний стан. Але людина ще не пов'язує свої проблеми і залежністю, а навіть навпаки – проблеми, що виникають, слугують виправданням подальшого вживання наркотичної речовини. Припинити вживання на цій стадії самостійно вже практично неможливо, необхідна допомога фахівців. Продовження вживання обов'язково веде до переходу на наступний етап залежності.

Основною ознакою четвертого етапу є те, що вживання наркотичної речовини стає метою головною, та чи не єдиною, метою людини, умовно цей етап позначити одним словом "дно". Для цього етапу характерними є такі ознаки: вживання заради вживання; постійна потреба у наркотичній речовині; використання надзвичайних заходів в пошуках нової дози; повне руйнування моральних цінностей; апатія та небажання жити, втрата сенсу існування, що часто призводить до спроб самогубства. У наркозалежної людини на цьому етапі виникають дуже серйозні проблеми зі здоров'ям, виникають тяжкі і невиліковні хронічні захворювання. Відбувається повний розрив зв'язків з родиною, друзями, суспільством. Якщо на даному етапі наркозалежна людина не зупиняється – вона помирає.

Алкоголізм

Алкоголь – речовина із сильною психотропною дією, яка впливає на психіку та поведінку людини. У малих дозах алкоголь викликає збудження, яке проявляється піднесеним настроєм, відчуттям радості, бажанням веселитися, однак у великих дозах алкоголь чинить виражену пригнічуючу дію на функції головного мозку. Згідно зі статистикою більшість людей, які померли від зовнішніх причин, травм і отруєнь, на момент смерті перебували в стані алкогольного сп'яніння. Постійне вживання алкоголю призводить до тяжкого захворювання - алкоголізму (алкогольної залежності), в основну причину якого є хронічне отруєння організму алкоголем, яке поступово формує психічну і фізичну залежність від спиртних напоїв, призводить до появи хвороб внутрішніх органів, порушення обміну речовин, функцій центральної і периферичної нервової системи та до психічної і особистісної деградації.

Наслідки вживання алкоголю

Хронічна інтоксикація організму алкоголем впливає на багато органів та систем. Алкоголь руйнує печінку, у результаті чого виникає запалення печінки – алкогольний гепатит, після якого починається відмирання великої кількості клітин печінки і розвивається цироз печінки – одна з частих причин загибелі хворих на алкоголізм. Алкоголь ушкоджує підшлункову залозу, викликаючи гострий та хронічний панкреатит. Хворим на гострий панкреатит, у тому числі й алкогольний, необхідне термінове оперативне втручання, щоб зберегти життя хворому. Алкоголь також вражає серце, викликає аритмії, підвищений артеріальний тиск, порушує обмін речовин в клітинах серцевого м'яза, внаслідок чого частина клітин гине і розвивається міокардіодистрофія, яка проявляється зменшенням маси серця та порушенням його здатності до перекачування крові. Також алкоголь пригнічує імунну систему, тому хворі на алкоголізм люди часто хворіють на пневмонії, страждають від інфекційних хвороб та гнійних уражень шкіри. Алкоголь поступово руйнує периферичну нервову систему, що проявляється характерною "ходою алкоголіка" – невпевненою повільною ходою, похитуваннями, тремтінням пальців рук. Алкоголь дуже негативно впливає на статеві функції як чоловіків, так і жінок, призводить до пошкодження статевих клітин, у результаті чого народжуються діти з різними вадами як фізичного, так розумового розвитку, дуже часто із різними внутрішніми та зовнішніми вродженими каліцтвами.

Наслідки алкоголізму

https://www.youtube.com/watch?v=WgW_uiWJwg0

Ігрова залежність (ігроманія)

<https://www.youtube.com/watch?v=IKUH-csnTHc>

<https://www.youtube.com/watch?v=Z8xFouSjPZE>